

14. Բնապահպանության ընթացիկ ծախսեր և հիմնական արտադրական միջոցներ

14. Current expenditure for nature protection and fixed assets

14.1. Բնապահպանության ընթացիկ ծախսեր: Ըստ բնապահպանության ընթացիկ ծախսերի մասին ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի հաշվառման համակարգում ընդգրկված կազմակերպություններից ստացված վիճակագրական հաշվետվությունների ամփոփ տվյալների, 2017թ. այդ նպատակով իրենց միջոցներից ծախսել են 9 818.7 մլն. դրամ: Այդպիսի միջոցառումներ իրականացրած մեկ կազմակերպության հաշվով բնապահպանության ընթացիկ ծախսերը կազմել են 16 391.7 հազ. դրամ:

14.1. Current expenditure for nature protection. According to the summary data of statistical reports on current expenditure for nature protection, received from the organizations that are involved in the record system of Statistical Committee of RA, organizations spent 9 818.7 mln. drams in 2017 from their assets for that purpose. Current expenditure for nature protection per organization which has done such activities comprised 16 391.7 thsd. drams.

**Բնապահպանության ընթացիկ ծախսերն ըստ բնապահպանության ոլորտների, 2017թ.
Current expenditure for nature protection by environmental sphere, 2017**

մլն. դրամ
mln. drams

	Փաստացի ծախսերը Actual expenditure
Զրային պաշարների պահպանություն և արդյունավետ օգտագործում Water resources protection and efficient use	4 858.7
որից՝ վճարված այլ կազմակերպություններին կեղտաջրերի ընդունման և մաքրման համար of which: paid to other organizations for taking and cleaning of waste-water	404.2
Մթնոլորտային օդի պահպանություն Atmospheric air protection	959.3
Արտադրական թափոններից և այլ վնասակար նյութերից հողի պահպանություն Land protection against industrial waste and other hazardous substances	3 881.6
որից՝ վճարված այլ կազմակերպություններին թափոնների ընդունման, պահպանման, վնասագերծման և ոչնչացման համար of which: paid to other organizations for receipt, maintenance, neutralization and destruction of waste	3 457.2
Հողերի ռեկուլտիվացիա Land recultivation	119.1
Ընդամենը Total	9 818.7

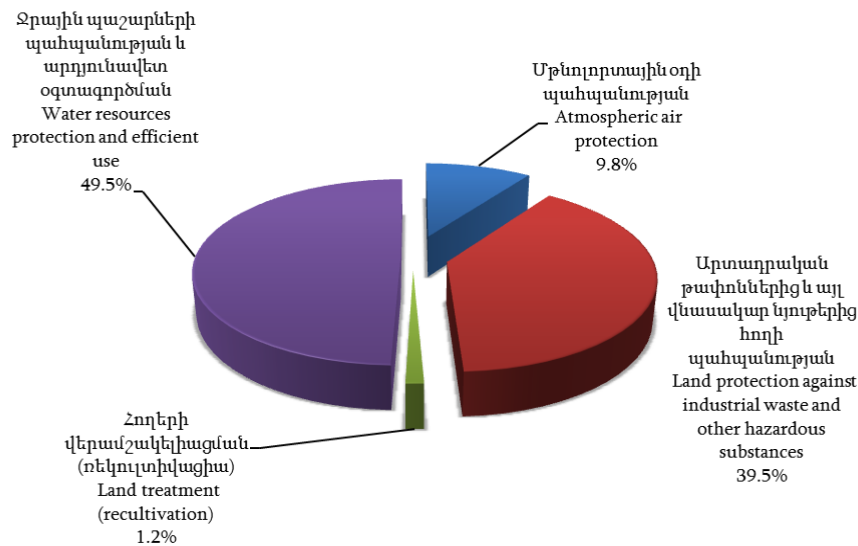
**Բնապահպանության ընթացիկ ծախսերն ըստ ՀՀ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2017թ.
Current expenditure for nature protection by RA marzes and Yerevan city, 2017**

հազ. դրամ
thsd. drams

	Ընդամենը Total	Մեկ կազմակերպության հաշվով Per organization
ք. Երևան Yerevan city	4 944 920.0	18 451.2
Արագածոտն Aragatsotn	86 105.1	3 311.7
Արարատ Ararat	1 005 262.8	32 427.8
Արմավիր Armavir	446 273.2	26 251.4

		Ընդամենը Total	Մեկ կազմակերպության հաշվով Per organization
Գեղարքունիք	Gegharkunik	211 427.4	6 218.5
Լոռի	Lori	624 669.3	12 248.4
Կոտայք	Kotayk	795 963.6	12 838.1
Շիրակ	Shirak	338 018.6	9 389.4
Սյունիք	Syunik	972 820.8	27 794.9
Վայոց ձոր	Vayots Dzor	89 111.1	5 241.8
Տավուշ	Tavush	304 074.7	13 821.6
Ընդամենը ՀՀ	Total RA	9 818 646.6	16 391.7

**Բնապահպանության ընթացիկ ծախսերն ըստ բնապահպանության ոլորտների, 2017թ.
Current expenditure for nature protection by environmental sphere, 2017**

14.2. Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցներ: Հաշվետվությունն ներկայացրած կազմակերպություններից 21.2%-ն իրենց հաշվեկշիռներում ունեցել են բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցներ, դրանց 7.4%-ը բնապահպանության ընթացիկ ծախսեր չեն կատարել: Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների միջին տարեկան արժեքը 2017թ. կազմել է 48 591.0 մլն. դրամ:

2017թ. բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցներ ունեցող կազմակերպությունների 30.4%-ն իրականացրել են հիմնական արտադրական միջոցների 753.3 մլն. դրամի հիմնավերանորոգման աշխատանքներ:

14.2. Fixed assets for nature protection. 21.2% of the organizations, which submitted reports, showed fixed assets for nature protection in their balances, while 7.4% of them didn't make any current expenditure for nature protection. Average annual value of the fixed assets for nature protection comprised 48 591.0 mln. drams in 2017.

In 2017 30.4% of the organizations having fixed assets for nature protection implemented capital repair of fixed assets amounting to 753.3 million drams.

Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների միջին տարեկան արժեքներն ըստ բնապահպանության ոլորտների, 2017թ.

Average annual values of the fixed assets for nature protection by environmental sphere, 2017

մլն. դրամ
mln. drams

	Ընդամենը Total
Ջրային պաշարների պահպանություն և արդյունավետ օգտագործում Water resources protection and efficient use	37 337.2
Մթնոլորտային օդի պահպանություն Atmospheric air protection	5 097.0
Թափոնների մշակում Waste treatment	6 156.8
Ընդամենը Total	48 591.0

Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների միջին տարեկան արժեքներն ըստ ՀՀ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2017թ.

Average annual values of fixed assets for nature protection by RA marzes and Yerevan city, 2017

հազ. դրամ
thsd. drams

	Ընդամենը Total	Մեկ կազմակերպության հաշվով Per organization
ք.Երևան Yerevan city	4 780 107.9	122 566.9
Արագածոտն Aragatsotn	27 000.3	4 500.1
Արարատ Ararat	1 692 200.2	130 169.2
Արմավիր Armavir	836 270.9	139 378.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	128 432.4	14 270.3
Լոռի Lori	1 085 215.1	72 347.7
Կոտայք Kotayk	721 079.8	34 337.1
Շիրակ Shirak	239 488.2	29 936.0
Սյունիք Syunik	38 684 579.6	3 516 780.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	28 296.4	9 432.1
Տավուշ Tavush	368 348.1	92 087.0
Ընդամենը ՀՀ Total RA	48 591 018.9	359 933.5

Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների հիմնավերանորոգման ծախսերն ըստ բնապահպանության ոլորտների, 2017թ.

Expenditure for capital repair of fixed assets for nature protection by environmental sphere, 2017

մլն. դրամ
mln. drams

	Ընդամենը Total
Մթնոլորտային օդն աղտոտող վնասակար նյութերը որսող և վնասազերծող կառուցվածքների, սարքավորումների և հարմարանքների Installations, plants and facilities catching and neutralizing of air polluting substances	655.3
Կեղտաջրերի մաքրման, ջրային պաշարների պահպանման և արդյունավետ օգտագործման կառուցվածքների և հարմարանքների Installations and facilities for waste-water treatment, water resources protection and efficient use	82.0
Թափոնների մշակման, վնասազերծման և ոչնչացման կառուցվածքների ու սարքավորումների Installations and plants for treatment, neutralizing and destruction of waste	16.0
Ընդամենը Total	753.3

Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների հիմնավերանորոգման ծախսերն ըստ ՀՀ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2017թ.

Expenditure for capital repair of fixed assets for nature protection by RA marzes and Yerevan city, 2017

հազ. դրամ
thsd. drams

		Ընդամենը Total
ք. Երևան	Yerevan city	232 225.1
Արագածոտն	Aragatsotn	2 628.6
Արարատ	Ararat	35 132.8
Արմավիր	Armavir	25 035.9
Գեղարքունիք	Gegharkunik	5 826.9
Լոռի	Lori	60 287.7
Կոտայք	Kotayk	41 269.4
Շիրակ	Shirak	14 922.6
Սյունիք	Syunik	324 589.1
Վայոց ձոր	Vayots Dzor	3 610.4
Տավուշ	Tavush	7 766.8
Ընդամենը ՀՀ	Total RA	753 295.3

Բնապահպանության ընթացիկ ծախսերը, հիմնական արտադրական միջոցների միջին տարեկան արժեքները և դրանց հիմնավերանորոգման ծախսերն ըստ բնապահպանության ընթացիկ ծախսեր կատարած կազմակերպությունների տնտեսական գործունեության հիմնական տեսակների խմբավորման (ըստ ՏԳՏԴ խմբ. 2-ի), 2017թ.

Current expenditure of nature protection, annual average values of fixed assets and expenditure for their capital repair with respect to main types of economic activity of organizations that made current environmental expenditure (by NACE REV.2), 2017

հազ. դրամ
thsd. drams

Տնտեսական գործունեության տեսակները Types of economic activity		Բնապահպանության ընթացիկ ծախսերը Current expenditures for nature protection	Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների միջին տարեկան արժեքները Annual average values of fixed assets for nature protection	Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների հիմնավերանորոգման ծախսերը Expenditures for capital repair of fixed assets for nature protection
B	Հանքագործական արդյունաբերություն և բացահանքերի շահագործում Mining industry and open-pit mining	1 290 851.0	40 143 658.1	319 646.3
C	Մշակող արդյունաբերություն Processing industry	1 013 065.4	4 203 313.4	102 006.7
D	Էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարում Supply of electricity, gas, steam and conditioned air	279 222.0	2 238 368.7	14 371.1
E	Ջրամատակարարում, կոյուղի, թափոնների կառավարում և վերամշակում Water supply, sewerage, waste management and recycling	3 522 250.9	496 836.3	300 869.6
F	Շինարարություն Construction	21 044.8	50 062.0	437.0
H	Փոխադրումներ և պահեստային տնտեսություն Shipping and storage	106 615.5	79 732.2	-

Տնտեսական գործունեության տեսակները Types of economic activity		Բնապահպանության ընթացիկ ծախսերը Current expenditures for nature protection	Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների միջին տարեկան արժեքները Annual average values of fixed assets for nature protection	Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների հիմնավերանորոգման ծախսերը Expenditures for capital repair of fixed assets for nature protection
Օ	Պետական կառավարում և պաշտպանություն, պարտադիր սոցիալական ապահովություն Governance and defence, mandatory social security	3 209 810.7	1 301 720.1	15 964.6
Չ	Առողջապահություն և բնակչության սոցիալական սպասարկում Public Health and social services of population	280 857.2	5 440.3	-
	Տնտեսության այլ ճյուղեր Other branches of economy	94 929.1	71 887.8	-
	Ընդամենը Total	9 818 646.6	48 591 018.9	753 295.3

Բնապահպանության ընթացիկ ծախսերն ըստ բնապահպանության ոլորտների, 2013-2017թթ.

Current expenditure for nature protection by environmental sphere, 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Բնապահպանության ընթացիկ ծախսերը, ընդամենը Current expenditure for nature protection, total	9 265.4	10 959.5	8 473.1	8 775.5	9 818.7
այդ թվում՝ of which:					
ջրային պաշարների պահպանություն և արդյունավետ օգտագործում water resources protection and efficient use	3 276.7	4 148.3	4 213.6	4 499.7	4 858.7
որից՝ վճարված այլ կազմակերպություններին կեղտաջրերի ընդունման և մաքրման համար of which: paid to other organizations for taking and cleaning of wastewater	454.4	1 078.8	420.8	524.1	404.2
մթնոլորտային օդի պահպանություն atmospheric air protection	290.9	369.4	537.1	597.7	959.3
արտադրական թափոններից և այլ վնասակար նյութերից հողի պահպանություն land protection against industrial waste and other hazardous substances	5 686.5	6 414.8	3 588.1	3 640.8	3 881.6
որից՝ վճարված այլ կազմակերպություններին թափոնների ընդունման, պահպանման, վնասազերծման և ոչնչացման համար of which: paid to other organizations for receipt, maintenance, neutralizing and destruction of waste	3 373.4	3 470.2	3 271.7	3 208.4	3 457.2
հողերի վերաձևակում (ռեկուլտիվացիա) land treatment (recultivation)	11.3	27.0	134.3	37.3	119.1

մլն. դրամ
mln. drams

Բնապահպանության ընթացիկ ծախսերն ըստ ՀՀ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2013-2017թթ.
Current expenditures for nature protection by RA marzes and Yerevan city, 2013-2017

ա) փաստացի ծախսերը
a) actual expenditures

մլն. դրամ
mln. drams

	2013	2014	2015	2016	2017
ք. Երևան Yerevan city	5 919.4	7 135.1	3 848.2	3 875.5	4 944.9
Արագածոտն Aragatsotn	131.6	131.8	170.2	98.4	86.1
Արարատ Ararat	414.3	420.9	580.5	546.5	1 005.3
Արմավիր Armavir	394.0	422.1	482.5	362.8	446.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	271.2	301.9	359.3	445.3	211.4
Լոռի Lori	441.3	549.6	608.0	446.3	624.7
Կոտայք Kotayk	418.4	531.3	778.3	1 117.8	796.0
Շիրակ Shirak	143.9	198.2	205.4	198.4	338.0
Սյունիք Syunik	896.4	996.6	1 144.5	985.9	972.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	83.1	84.0	100.6	291.3	89.1
Տավուշ Tavush	151.8	188.0	195.4	407.3	304.1
Ընդամենը ՀՀ Total RA	9 265.4	10 959.5	8 473.1	8 775.5	9 818.7

բ) բնապահպանական ընթացիկ ծախսեր կատարած մեկ կազմակերպության հաշվով
b) per organization, which have made current expenditure for nature protection

հազ. դրամ
thsd. drams

	2013	2014	2015	2016	2017
ք. Երևան Yerevan city	19 600.6	24 186.9	13 315.6	13 456.6	18 451.2
Արագածոտն Aragatsotn	4 385.8	3 992.6	5 319.4	3 935.8	3 311.7
Արարատ Ararat	12 184.9	12 379.3	17 591.3	16 559.9	32 427.8
Արմավիր Armavir	17 910.6	16 885.6	21 932.3	19 094.7	26 251.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	8 217.4	9 147.6	10 888.3	12 723.3	6 218.5
Լոռի Lori	8 172.1	9 475.5	12 408.2	9 109.0	12 248.4
Կոտայք Kotayk	6 245.3	8 301.4	12 354.0	18 029.6	12 838.1
Շիրակ Shirak	3 270.0	4 505.5	5 135.9	4 837.9	9 389.4
Սյունիք Syunik	23 590.7	26 225.4	30 119.7	27 384.8	27 794.9
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4 619.7	4 668.2	5 591.5	17 134.6	5 241.8
Տավուշ Tavush	6 324.3	7 520.7	8 494.4	17 709.2	13 821.6
Ընդամենը ՀՀ Total RA	13 912.1	16 431.0	13 239.2	13 973.7	16 391.7

Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների միջին տարեկան արժեքներն ըստ բնապահպանության ոլորտների, 2013-2017թթ.

Average annual values of fixed assets for nature protection
by environmental sphere, 2013-2017

մլն. դրամ
mln. drams

	2013	2014	2015	2016	2017
Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների միջին տարեկան արժեքը, ընդամենը Average annual value of fixed assets for nature protection, total	28 569.9	34 507.0	34 692.8	34 692.8	48 591.0
այդ թվում՝ of which:					
ջրային պաշարների պահպանություն և արդյունավետ օգտագործում water resources protection and efficient use	18 671.2	23 965.0	22 073.0	22 073.0	37 337.2
մթնոլորտային օդի պահպանություն atmospheric air protection	2 577.2	3 130.0	5 441.6	5 441.6	5 097.0
թափոնների մշակում waste treatment	7 321.5	7 412.0	7 178.2	7 178.2	6 156.8

Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների միջին տարեկան արժեքներն ըստ ՀՀ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2013-2017թթ.

Average annual values of fixed assets for nature protection
by RA marzes and Yerevan city, 2013-2017

ա) փաստացի արժեքները
a) actual values

մլն. դրամ
mln. drams

	2013	2014	2015	2016	2017
ք. Երևան Yerevan city	6 187.5	8 193.4	9 104.2	8 594.2	4 780.1
Արագածոտն Aragatsotn	321.2	404.3	451.1	363.3	27.0
Արարատ Ararat	1 126.2	1 491.4	3 035.9	2 619.5	1 692.2
Արմավիր Armavir	966.2	1 611.3	1 716.3	1 691.7	836.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	1 999.7	2 090.8	2 280.9	1 883.6	128.4
Լոռի Lori	805.6	1 569.1	1 216.7	1 283.2	1 085.2
Կոտայք Kotayk	2 276.4	2 457.8	2 647.0	2 214.6	721.1
Շիրակ Shirak	246.6	415.2	456.1	517.6	239.5
Սյունիք Syunik	12 531.9	12 712.1	12 879.0	12 292.3	38 684.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1 013.0	1 678.1	1 859.9	1 532.1	28.3
Տավուշ Tavush	1 095.6	1 883.5	2 053.0	1 700.7	368.3
Ընդամենը ՀՀ Total RA	28 569.9	34 507.0	37 700.1	34 692.8	48 591.0

բ) հիմնական արտադրական միջոցներ ունեցող մեկ կազմակերպության հաշվով
b) per organization having fixed assets

հազ. դրամ
thsd. drams

	2013	2014	2015	2016	2017
ք. Երևան Yerevan city	134 511.3	190 543.7	206 912.9	199 864.8	122 566.9
Արագածոտն Aragatsotn	64 240.6	67 377.2	64 442.1	51 901.7	4 500.1
Արարատ Ararat	102 384.4	124 279.6	233 530.3	201 499.4	130 169.2
Արմավիր Armavir	322 078.5	322 257.0	245 186.5	241 662.9	139 378.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	222 192.7	232 324.5	253 435.6	235 455.3	14 270.3
Լոռի Lori	61 966.4	98 069.6	76 045.7	80 198.6	72 347.7
Կոտայք Kotayk	113 821.7	122 891.4	126 049.9	105 459.3	34 337.1
Շիրակ Shirak	35 234.0	59 318.9	57 014.3	57 508.0	29 936.0
Սյունիք Syunik	1 044 321.2	1 155 646.8	1 170 814.0	1 117 482.6	3 516 780.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	253 238.5	419 516.5	464 965.8	383 023.7	9 432.1
Տավուշ Tavush	219 118.2	376 698.2	342 162.8	340 142.5	92 087.0
Ընդամենը ՀՀ Total RA	211 629.3	250 051.0	258 219.7	240 922.1	359 933.5

Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների հիմնավերանորոգման ծախսերն ըստ բնապահպանության ոլորտների, 2013-2017թթ.

Expenditure for capital repair of fixed assets for nature protection by environmental sphere, 2013-2017

մլն. դրամ
mln. drams

	2013	2014	2015	2016	2017
Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների հիմնավերանորոգման ծախսերը, ընդամենը Expenditure for capital repair of fixed assets for nature protection, total	1 417.5	2 623.0	2 093.6	489.3	753.3
այդ թվում՝ of which:					
մթնոլորտային օդն աղտոտող վնասակար նյութերը որսող և վնասազերծող կառուցվածքների, սարքավորումների և հարմարանքների installations, plants and facilities catching and neutralizing air polluting substances	61.2	122.0	194.9	300.7	655.3
կեղտաջրերի մաքրման, ջրային պաշարների պահպանման և արդյունավետ օգտագործման կառուցվածքների և հարմարանքների installations and facilities for waste-water treatment, water resources protection and efficient use	1 312.8	2 299.0	1 881.7	172.9	82.0
թափոնների մշակման, վնասազերծման և ոչնչացման կառուցվածքների ու սարքավորումների installations and plants for treatment, neutralizing and destruction of waste	43.5	202.0	17.0	15.7	16.0

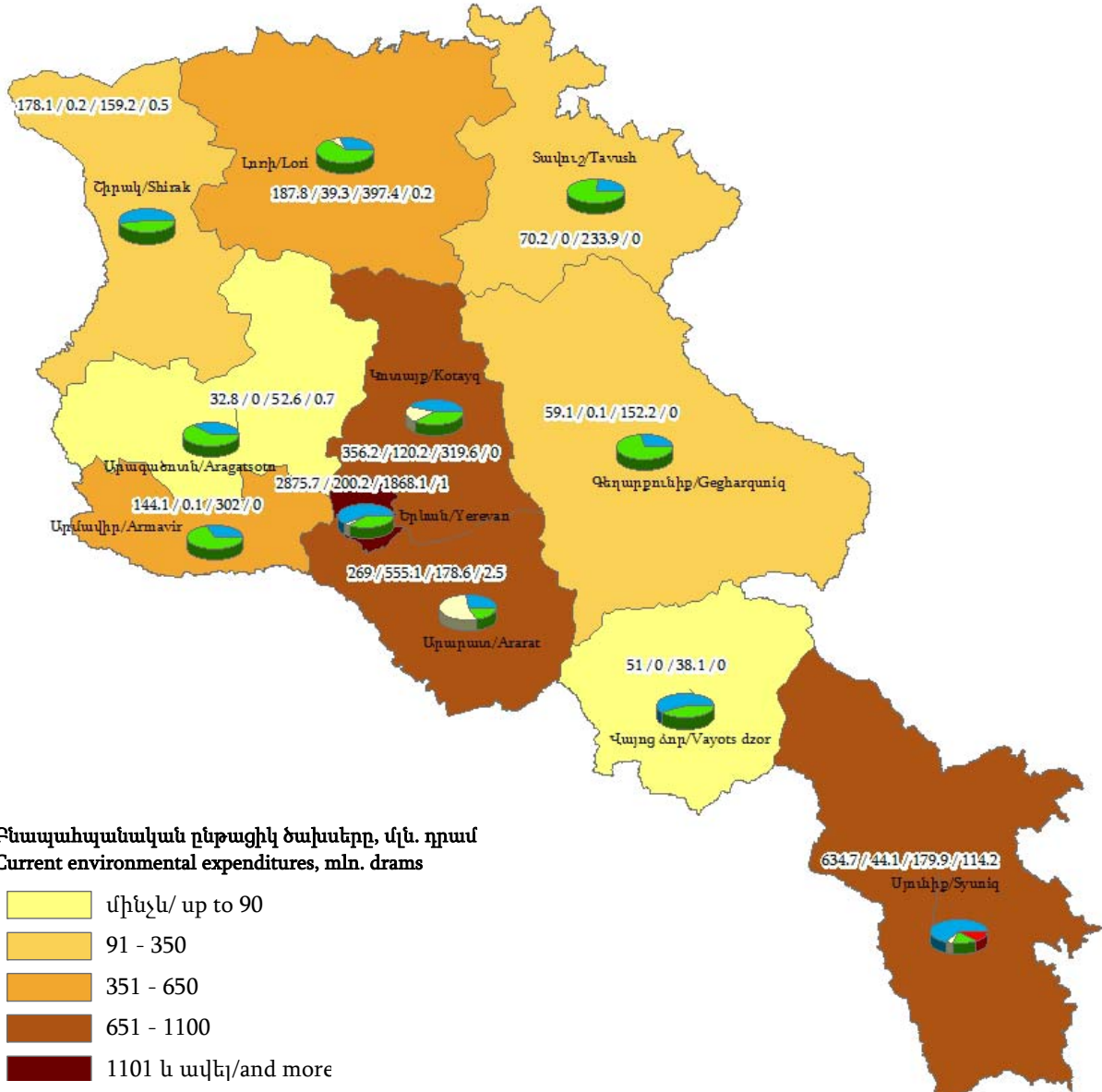
Բնապահպանության հիմնական արտադրական միջոցների հիմնավերանորոգման
 ծախսերն ըստ ՀՀ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2013-2017թթ.

Expenditure for capital repair of fixed assets for nature protection
 by RA marzes and Yerevan city, 2013-2017

հազ. դրամ
 thsd. drams

	2013	2014	2015	2016	2017
ք. Երևան Yerevan city	439 803.9	218 423.5	119 311.8	230 138.0	232 225.1
Արագածոտն Aragatsotn	60 610.1	166 753.5	110 221.0	1 081.8	2 628.6
Արարատ Ararat	99 307.5	258 879.8	207 821.2	50 866.9	35 132.8
Արմավիր Armavir	56 443.1	93 733.7	68 112.1	11 783.0	25 035.9
Գեղարքունիք Gegharkunik	296 269.5	128 551.1	85 348.6	4 008.0	5 826.9
Լոռի Lori	49 195.2	85 287.8	183 131.6	150 753.5	60 287.7
Վոտայք Kotayk	272 496.3	86 081.6	67 251.9	17 860.6	41 269.4
Շիրակ Shirak	4 529.1	15 043.4	14 360.5	5 179.2	14 922.6
Սյունիք Syunik	100 542.9	111 726.3	280 042.5	14 957.4	324 589.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	8 692.2	675 888.2	442 649.0	369.7	3 610.4
Տավուշ Tavush	29 580.6	782 394.5	515 315.9	2 285.9	7 766.8
Ընդամենը ՀՀ Total RA	1 417 470.4	2 622 763.4	2 093 566.1	489 284.0	753 295.3

Բնապահպանական ընթացիկ ծախսերը, 2017թ.
Current environmental expenditures, 2017

Բնապահպանական ընթացիկ ծախսերը, մլն. դրամ
Current environmental expenditures, mln. drams

- մինչև/ up to 90
- 91 - 350
- 351 - 650
- 651 - 1100
- 1101 և ավել/and more

Բնապահպանական ընթացիկ ծախսերն ըստ ուղղությունների, մլն. դրամ
Current environmental expenditures by directions, mln. drams

 ջրային պաշարների պահպանման	-----	4 858.7
for water resources protection		
 մթնոլորտային օդի պահպանության	-----	959.3
for atmospheric air protection		
 թափոններից և այլ վնասակար նյութերից հողի պահպանության	-----	3 881.6
for land protection against waste and other hazardous substances		
 հողերի վերամշակման	-----	119.1
for land treatment		